

Sygn. akt III AUa 102/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Gawda (spr.)
Sędziowie:	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska SA Małgorzata Pasek
Protokolant: st. prot. sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 6 września 2017 r. w Lublinie

sprawy Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ośrodek Szkolenia Zawodowego w R.

z udziałem zainteresowanych: F. B., M. K. i S. S. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek apelacji Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ośrodek Szkolenia Zawodowego w R.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 7 listopada 2016 r. sygn. akt VI U 946/15

I. oddala apelację;

II. zasądza od Skarbu Państwa Ośrodka Szkolenia Zawodowego w R. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. kwotę 4.050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Małgorzata Pasek Elżbieta Gawda Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska

Sygn. akt III AUa 102/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 listopada 2016 r. Sąd Okręgowy w Radomiu oddalił odwołania Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ośrodek Szkolenia Zawodowego w R. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. w przedmiocie podlegania przez S. S. (2), M. K.

i F. B. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących podstawach faktycznych i prawnych.

Ośrodek Szkolenia Zawodowego w R., reprezentujący Skarb Państwa, odwołał się od trzech decyzji organu rentowego z dnia 18 czerwca 2015 r. stwierdzających, że S. S. (2), M. K. i F. B. podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu z tytułu wykonywania umów zlecenia na rzecz płatnika – Ośrodka Szkolenia Zawodowego w R.. Decyzje określają podstawę wymiaru składek. Sąd Okręgowy połączył sprawy z odwołań Ośrodka do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Sąd I instancji ustalił, że głównym przedmiotem działalności wnioskodawcy jest przeprowadzanie szkoleń dla kandydatów na operatorów maszyn i urządzeń technicznych, stosowanych przy robotach ziemnych, budowlanych i drogowych, na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2001 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, drogowych i budowlanych (Dz. U. Nr 118, poz. 1263). Rocznie organizowanych jest od 80 do 100 kursów (w grupach ok 25 osobowych). Osoby prowadzące kursy i przeprowadzające egzamin zatrudniane były na podstawie umowy o dzieło i za wykonane czynności, każdorazowo, wystawiały płatnikowi składek – rachunek.

Ośrodek Szkolenia Zawodowego w R. zawarł ze S. S. (2), M. K. i F. B., jako członkami komisji egzaminacyjnej, szereg o umów dzieło, których celem było przeprowadzenie egzaminu.

Umowy ze S. S. (2) zostały zawarte w dniu 29.11.2011 r. na okres od 29.01.2011 r. do 04.02.2011 r., od 29.01.2011 r. do 05.02.2011 r. i od 29.01.2011 r. do 06.02.2011 r., w dniu 14.02.2011 r. na okres od 14.02.2011 r. do 14.02.2011 r. od 14.02.2011 r. do 15.02.2011 r., w dniu 15.02.2011 r. do 15.02.2011 r. do 17.02.2011 r., od 15.02.2011 r. do 18.02.2011 r., w dniu 21.02.2011 r. na okres od 21.02.2011 r. do 22.02.2011 r., od 21.02.2011 r. do 23.02.2011 r., od 21.02.2011 r. do 24.02.2011 r., w dniu 03.03.2011 r. na okres od 03.03.2011 r. do 04.03.2011 r. od 03.03.2011 r. do 05.03.2011 r., w dniu 08.03.2011 r. na okres od 08.03.2011 r. do 10.03.2011 r., w dniu 02.03.2011 r. na okres od 03.03.2011 r. do 11.03.2011 r., od 02.03.2011 r. do 12.03.2011 r., w dniu 18.03.2011 r. na okres od 18.03.2011 r. do 19.03.2011 r. w dniu 30.03.2011 r. na okres od 30.03.2011 r. do 31.03.2011 r., od 30.03.2011 r. do 01.04.2011 r., od 30.03.2011 r. do 02.04.2011 r. w dniu 02.04.2011 r. na okres od 02.04.2011 r. do 04.04.2011 r., od 02.04.2011 r. do 05.04.2011 r., od 02.04.2011 r. do 06.04.2011 r. Zaineresowany nie posiadał tytułu do objęcia go obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi. Był osobą podlegającą dobrowolnie ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym. Płatnik składek nie dokonał zgłoszenia S. S. (2) do ubezpieczenia społecznego i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu wykonywania zawartych umów o dzieło w okresach od 29.01.2011 r. do 06.02.2011 r., od 14.02.2011 r. 18.02.2011 r., 21.02.2011 r. 24.02.2011 r., od 02.03.2011 r. do 12.03.2011 r., 18.03.2011 r. do 19.03.2011 r., od 30.03.2011 r. do 06.04.2011 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że płatnik zawarł z M. K. umowy o przeprowadzenie egzaminu: w dniu 2014-02-06 na okres od 2014-02-06 do 2014-02-10, w dniu 2014-02-06 na okres od 2014-02-06 do 2014-02-08, w dniu 2014-02-26 na okres od 2014-02-26 do 2014-03-01, w dniu 2014-03-28 na okres od 2014-03-28 do 2014-03-30, w dniu 2014-04-02 na okres od 2014-04-02 do 2014-04-05, w dniu 2014-04-23 na okres od 2014-04-23 do 2014-04-26, w dniu 2014-05-07 na okres od 2014-05-07 do 2014-05-10, w dniu 2014-05-22 na okres od 2014-05-22 do 2014-05-25, w dniu 2014-06-02 na okres od 2014-06-02 do 2014-06-04, w dniu 2014-07-16 na okres od 2014-07-16 do 2014-07-19, w dniu 2014-10-15 na okres od 2014-10-15 do 2014-10-18. Zainteresowany jest uprawniony do emerytury i nie posiadał innego tytułu do objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi. Ośrodek Szkolenia Zawodowego w R. nie dokonał zgłoszenia M. K. do ubezpieczenia społecznego i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu wykonywania zawartych umów o dzieło w okresach od 2014-02-06 do 2014-02-10, od 2014-02-26 do 2014-03-01, od 2014-03-28 do 2014-03-30, od 2014-04-02 do 2014-04-05, od 2014-04-23 do 2014-04-26, od 2014-05-07 do 2014-05-10, od 2014-05-22 do 2014-05-25, od 2014-06-02 do 2014-06-04, od 2014-07-16 do 2014-07-19, od 2014-10-15 do 2014-10-18.

Sąd I instancji ustalił, że wnioskodawca zawarł z F. B. szereg umów o przeprowadzenie egzaminu: w dniu 2011-02-14 na okres dzień 2011-02-14, w dniu 2011-02-14 na okres od 2011-02-14 do 2011-02-15, w dniu 2011-02-15 na okres od 2011-02-15 do 2011-02-17, w dniu 2011-02-15 na okres od 2011-02-15 do 2011-02-18, dniu 2011-02-21 na okres od 2011-02-21 do 2011-02-22, w dniu 2011-02-21 na okres od 2011-02-21 do 2011-02-23, w dniu 2011-02-21 na okres od 2011-02-21 do 2011-02-24, w dniu 2011-03-03 na okres od 2011-03-03 do 2011-03-04, w dniu 2011-03-03 na okres od 2011-03-03 do 2011-03-05, w dniu 2011-03-08 na okres od 2011-03-08 do 2011-03-10, w dniu 2011-03-02 na okres od 2011-03-02 do 2011-03-11, w dniu 2011-03-02 na okres od 2011-03-02 do 2011-03-12, w dniu 2011-03-18 na okres od 2011-03-18 do 2011-03-19, w dniu 2011-03-30 na okres od 2011-03-30 do 2011-03-31, w dniu 2011-03-30 na okres od 2011-03-30 do 2011-04-01, w dniu 2011-03-30 na okres od 2011-03-30 do 2011-04-02, w dniu 2011-04-02 na okres od 2011-04-02 do 2011-04-04, w dniu 2011-04-02 na okres od 2011-04-02 do 2011-04-05, w dniu 2011-04-02 na okres od 2011-04-02 do 2011-04-06. F. B. jest uprawniony do emerytury i nie posiadał innego tytułu do objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi. Ośrodek Szkolenia Zawodowego w R. nie dokonał zgłoszenia F. B. do ubezpieczenia społecznego i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu wykonywania zawartych umów o dzieło w okresach od 2011-02-14 do 2011-02-18, od 2011-02-21 do 2011-02-24, od 2011-03-02 do 2011-03-12, od 2011-03-18 do 2011-03-19, od 2011-03-30 do 2011-04-06.

Organ rentowy zaskarżonymi decyzjami objął S. S. (2), M. K. i F. B. obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi, uznając, że zawarte we wskazanych powyżej okresach umowy były w istocie umowami o świadczenie usług a nie umowami o dzieło.

Strony nie kwestionowały samego faktu zawarcia powyższych umów cywilnoprawnych, czasu ich trwania oraz wysokości przyjętego przy ustaleniu podstawy wymiaru składek wynagrodzenia. Kwestią sporną była interpretacja charakteru prawnego zawartych umów.

Wartość przedmiotu sporu, będąca wysokością składek, które winny być uiszczone przez zainteresowanych S. S. (2), M. K.

i F. B. wyniosła odpowiednio: 23383,21 zł, 9383,58 zł i 20024,88 zł. Wskazane przez organ rentowy wartości nie były kwestionowane przez wnioskodawcę i zainteresowanych.

Sąd Okręgowy ustalił, że do obowiązków egzaminatora należało sprawdzenie dokumentów osoby zdającej, przeprowadzenie egzaminu praktycznego i teoretycznego oraz sporządzenie arkusza ocen dla każdego kandydata. Nie przeprowadzono części pisemnej egzaminu. Część praktyczna odbywała się na maszynach budowlanych. Część teoretyczna była rozmową ze zdającym egzamin. Pytania na egzamin każdy z egzaminatorów ustalał osobiście w oparciu o ogólne ramy przepisów, dotyczące pracy na urządzeniach budowlanych i programów szkoleń, zatwierdzanych przez Instytut (...). Wynagrodzenie za wykonanie umowy wypłacane było po przeprowadzeniu egzaminu, a jego wysokość zależała od ilości przeegzaminowanych osób. Na zakończenie egzaminu komisja egzaminacyjna sporządzała protokół, wypełniała arkusz ocen, wystawiając ocenę przydatności danej osoby do pracy na danym typie maszyny budowlanej oraz wypełniała książeczki operatorów maszyn budowlanych.

Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie zeznań S. S. (2), M. K. i F. B., zeznań A. S. –dyrektora Ośrodka Szkolenia Zawodowego w R., protokołu kontroli ZUS i dokumentów zgromadzonych w aktach ZUS uznając je za miarodajne i wiarygodne. Zeznania odnośnie okoliczności zawarcia umów cywilnoprawnych oraz faktu ich wykonywania Sąd uznał za logiczne, korelujące ze sobą, wzajemnie się uzupełniające oraz znajdujące potwierdzenie w zgromadzonej w sprawie dokumentacji.

W oparciu o poczynione ustalenia Sąd Okręgowy nie uwzględnił odwołań.

Powołując się na treść art. 627 k.c. i art.750 k.c. Sąd Okręgowy wskazał, że przedmiotem umowy o dzieło jest zobowiązanie do wykonania określonego dzieła, które może mieć charakter materialny jak i niematerialny. Umowa

ta jest umową rezultatu, więc niezbędne jest, aby starania przyjmującego zamówienie doprowadziły w przyszłości do konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu. Umowa o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, jest umową starannego działania. Spełnieniem świadczenia jest samo działanie w kierunku osiągnięcia danego rezultatu. Ryzyko jego nieosiągnięcia obciąża przyjmującego zamówienie.

Sąd Okręgowy zważył, że umowy łączące płatnika składek z zainteresowanymi nie mają istotnych elementów cechujących umowę o dzieło, są to typowe umowy o świadczenie usług. Analiza dowodów wykazała, iż cechą łączącą wszystkie te umowy i określającą zakres obowiązków wykonawcy umowy, jako członka komisji egzaminacyjnej, było sprawdzenie dokumentów kandydatów na operatorów zgłoszonych do egzaminu, sprawdzenie umiejętności kandydatów, sprawdzenie ich wiadomości teoretycznych, jak też sporządzenie arkusza ocen dla każdego kandydata i wydanie świadectwa oraz książeczki operatora, zawierającej wpis, dotyczący uprawnień określonej specjalności tym osobom, które uzyskały pozytywny wynik egzaminu, sporządzenie protokołu końcowego. Czynności te wynikały z procedury, zamieszczonej na stronie internetowej Instytutu (...)

(...) w W., która w dziale 4 szczegółowo określa zasady przeprowadzania egzaminu. Praca komisji egzaminacyjnej nadzorowana była przez Centrum Szkolenia(...)funkcjonującym przy Instytucie.

W przypadku przeprowadzania egzaminu nie występował żaden rezultat ucieleśniony w jakiegokolwiek postaci. Rezultatem zawartych umów był, w rzeczywistości, szereg typowych działań niezbędnych do wykonania czynności egzaminacyjnych. Poszczególne działania wykonawców umów – jako członków komisji egzaminacyjnej, były wyznaczone przez obiektywne reguły wiedzy z danej dziedziny, zastosowane do zmieniających się okoliczności faktycznych i były powtarzalne. Takie same umowy zawierane były za każdym razem, kiedy zachodziła potrzeba przeprowadzenia egzaminu z komisją. Było to więc staranne działanie wykonawcy umowy, sprawującego kontrolę nad przebiegiem egzaminu oraz przygotowującego związaną z tym dokumentację, które to czynności nie mogą być uznane za dzieło.

W ocenie Sądu Okręgowego S. S. (2), M. K.

i F. B., jako osoby wykonujące pracę na podstawie umowy

o świadczenie usług zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 12, 13 ust 2 ustawy

z dnia 13 października 1988 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.) podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu w okresach wskazanych w zaskarżonych decyzjach.

Z tych względów i na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił odwołania.

Rozstrzygając o kosztach procesu Sąd Okręgowy miał na uwadze treść art. 98 k.p.c. w zw. art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu w brzmieniu obowiązującym przed dniem 01.08.2015 r. (Dz. U. z 2013 roku, poz. 490).

Apelację od powyższego wyroku wniósł Ośrodek Szkolenia Zawodowego

w R. zaskarżając wyrok w całości i zarzucając:

1) naruszenie prawa materialnego tj. art. 627 k.c. i 734 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 12 ust. 1 i 3 oraz art. 13 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. 2016 r., poz.963 ze zm.) poprzez błędną subsumpcję

i wadliwe przyjęcie, że umowy łączące Ośrodek Szkolenia Zawodowego

w R. z F. B., M. K. i S. S. (2) nosiły cechy umowy o świadczenie usług, do której stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu, gdy w istocie były to umowy o dzieło;

2) naruszenie art. 233 §1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę dowodów i przyjęcie, że rezultatem umowy o dzieło może być osiągnięcie konkretnego rezultatu w postaci przeprowadzenia egzaminu, następnie jego sprawdzenie i sporządzenie protokołu;

3) naruszenie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. poprzez obciążenie F. B., M. K. i S. S. (2) kosztami procesu, obliczonymi zgodnie z wartością przedmiotu sporu, podczas gdy zgodnie z przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym nie podlega osoba wykonująca pracę w ramach umowy o dzieło.

Wskazując na powyższe apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zmianę decyzji organu rentowego i stwierdzenie, że F. B., M. K. i S. S. (2), jako przeprowadzający egzaminy na rzecz Ośrodka Szkolenia Zawodowego w R. na podstawie umów o dzieło, w okresach w skazanych w decyzjach ZUS i potwierdzonych w wyroku sądu, nie podlegali obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnym, rentowym i wypadkowym. Ewentualnie, w razie nieuwzględnienia wniosku, domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

W uzasadnieniu apelujący podnosił, iż zawarte umowy były umowami rezultatu (umowami o dzieło), za który należy uznać utrwalenie w postaci materialnej protokołów, sprawdzianów, książki operatora w wpisem uprawnień, będących efektem pracy egzaminatorów. Apelujący poniósł, że z uwagi na niepodleganie przez F. G. i B. K. ubezpieczeniom społecznym, wykonujących pracę w oparciu o umowę o dzieło, niedopuszczalne było obciążenie ich kosztami procesu.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wnosił o jej oddalenie. Wskazał, że wnioskodawca zarzucając zaskarżonemu wyrokowi nieprawidłowe zastosowanie art. 233 §1 k.p.c nie przedstawił argumentów świadczących o niezachowaniu wskazanych w nim reguł. Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych podniósł, że kwestionowanie dokonanej przez Sąd oceny, w zakresie uznania umów łączących zainteresowanych z wnioskodawcą za umowy o świadczenie usług a nie umowy o dzieło, jest niezasadne bowiem czynności polegające na przeprowadzeniu egzaminu wykonywane były w ramach umów starannego działania, mających charakter umów zlecenia tj. umów o świadczenie usług.

Opierając się na ustaleniach faktycznych jak i rozważaniach prawnych poczynionych przez Sąd I instancji **Sąd Apelacyjny zważył co następuje:**

Apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu. Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie. Sąd Apelacyjny akceptuje w całości ustalenia faktyczne jak i wywody prawne poczynione przez Sąd pierwszej instancji, zatem nie zachodzi konieczność ich powtarzania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1998 r. II CKN 923/97, OSNC 1999/3/60).

Chybiony jest zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., tj. przekroczenia przez Sąd I instancji granicy swobodnej oceny dowodów, bowiem skuteczna obrona stanowiska skarżącego w tym zakresie wymagałaby wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego oraz brak jest wszechstronnej oceny wszystkich istotnych dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 1998 r., II UKN 151/98 – OSNAPiUS 1999/15/492; z dnia 4 lutego 1999 r., II UKN 459/98 – OSNAPiUS 2000/6/252; z dnia 5 sierpnia 1999 r., II UKN 76/99 – OSNAPiUS 2000/19/732; z dnia 10 listopada 1999 r., I PKN 361/99 – OSNAPiUS 2001/7/216 oraz z dnia 16 kwietnia 2002 r., V CKN 1446/00 – LEX nr 55167).

Jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. wyrok SN z

dnia 27 września 2002 r., II CKN 817/00 LEX nr 56906). W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy należycie wyjaśnił sprawę, a przeprowadzona ocena dowodów jest prawidłowa i odpowiada powyższym kryteriom. Skarżący nie podnosił żadnych zarzutów odnośnie przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wskazywał jedynie, że postępowanie wyjaśniające organu rentowego przed wydaniem decyzji było przeprowadzone bardzo pobieżnie zaś okoliczności, dotyczące wykonywania przez zainteresowanych pracy na rzecz Ośrodka Szkolenia Zawodowego, nie zostały wyjaśnione. Apelacja nie wykazuje z uchybień w rozumowaniu Sądu, które podważałyby prawidłowość dokonanej oceny. Zarzucając naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. wnioskodawca w istocie kwestionuje wywody prawne Sądu, który ocenił zawarte umowy i przyjął, że są to umowy o świadczenie usług.

Analiza motywów zaskarżonego wyroku nie pozwala na uwzględnienie zarzutu naruszenia art. 627 k.c. i 734 k.c. oraz art. 6 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 12 ust. 1 i 3 oraz art. 13 pkt 2 cyt. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Sąd Okręgowy nie dopuścił się błędnej kwalifikacji umów zawartych między wnioskodawcą a zainteresowanymi.

W niniejszej sprawie skarżący i zainteresowani zawarli szereg umów, nazwanych umowami o dzieło. Umowy zawierane były na czas trwania egzaminu. Ustalone w zaskarżonych decyzjach okresy zawarcia umów oraz wysokość należnych składek z tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym nie były sporne między stronami. Skarżący kwestionował jedynie przyjętą przez organ rentowy interpretację charakteru prawnego zawartych umów, wywodząc, że były to umowy dzieła a nie umowy o świadczenie usług.

Zauważyć należy, że przedmiotem umowy o dzieło jest doprowadzenie do weryfikowalnego i jednorazowego rezultatu, zdefiniowanego przez zamawiającego

w momencie zawierania umowy. Dzieło jest wytworem, który w momencie zawierania umowy nie istnieje, jednak jest w niej z góry przewidziany i określony w sposób wskazujący na jego indywidualne cechy. Dlatego też jednym z kryteriów umożliwiających odróżnienie umowy o dzieło od umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług jest możliwość poddania dzieła sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych. Zasadnie Sąd Okręgowy zważył, że przeprowadzenie egzaminu jest czynnością faktyczną, niepodlegającą sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych.

W sprawie niniejszej do obowiązków egzaminatora należało sprawdzenie dokumentów osoby zdającej, przeprowadzenie egzaminu praktycznego (na maszynach budowlanych należących do Ośrodka) i teoretycznego (ustnego) oraz sporządzenie arkusza ocen dla każdego kandydata. Egzaminatorzy sami ustalali treść pytań w oparciu o ogólne ramy przepisów, dotyczące pracy na urządzeniach budowlanych i programy szkoleń, zatwierdzane przez Instytut (...). Wynagrodzenie za wykonanie umowy wypłacane było po przeprowadzeniu egzaminu, a jego wysokość zależała od ilości przeegzaminowanych osób. Wynagrodzenie dla członków Komisji Egzaminacyjnej Ośrodka Szkolenia Zawodowego w R. było ustalone na kwotę 130-150 zł brutto za przeprowadzenie egzaminu jednego kursanta. Kwota ta podlegała podziałowi między członków komisji. Komisja egzaminacyjna sporządzała protokół, wypełniała arkusz ocen, wystawiając ocenę przydatności danej osoby do pracy na danym typie maszyny budowlanej oraz wystawiała książeczki operatorów maszyn budowlanych.

Wbrew twierdzeniom skarżącego, nie można uznać, że zawierane umowy były umowami o dzieło, podlegającymi sprawdzeniu na istnienie wad fizycznych z uwagi na możliwość dokonania kontroli wadliwie sporządzonej dokumentacji z egzaminu oraz okoliczność, iż sprostowanie tych błędów mogło zostać dokonane jedynie przez członków komisji egzaminacyjnej. Sposób przeprowadzenia egzaminu i wypełniania stosownej dokumentacji (protokołów, świadectw, książek uprawnień operatorów) oraz kwalifikacje osób, które mogły go przeprowadzić, regulują wytyczne Centrum Szkolenia(...)działającego przy Instytucie (...) w W..

Czynności członków komisji egzaminacyjnej były szeregiem typowych i powtarzalnych działań, do których wykonania wymagana jest staranność działania a nie konkretny efekt. Egzamin praktyczny odbywał się przy wykorzystaniu maszyn budowlanych należących do wnioskodawcy a nie zainteresowanych. Wysokość wynagrodzenia za przeprowadzenie egzaminu była ustalana przez miejscowy ośrodek, kwotę tę rozdzielano między członków Komisji Egzaminacyjnej. Przyjęcie za skarżącym, że

przeprowadzenie egzaminu uwidocznionego w dokumentacji jest dziełem, prowadziłyby do sytuacji, w której każda praca intelektualna zostawiająca ślad w postaci wypełnienia dokumentu przez osobę posiadającą wymagane na podstawie obowiązujących przepisów kwalifikacje, powinna być uznana za dzieło. Sama czynność sporządzenia stosownej dokumentacji egzaminacyjnej jako wtórna

w stosunku do przeprowadzenia egzaminu i służąca wyłącznie udokumentowaniu przebiegu i wyniku egzaminu, nie może być więc utożsamiana z rezultatem, o którym mowa w art. 627 k.c.

W doktrynie i orzecznictwie wyrażany jest pogląd, że nie można uznać za dzieło czegoś, co nie odróżnia się w żaden sposób od innych występujących na rynku rezultatów pracy – materialnych bądź niematerialnych, gdyż wówczas zatraciłby się indywidualny charakter dzieła. Sąd Najwyższy wypowiadając się w kwestii charakteru umów, w wyniku których przeprowadzany był egzamin stwierdził, że są one umowami o świadczenie usług (art. 750 k.c.) a nie umowami o dzieło (art. 627 k.c.). Podnosił, że rezultat w postaci pomyślnego wyniku egzaminu państwowego uczestnika kursu jest obiektywnie nieosiągalny. Za wystąpienie takiego rezultatu, zależącego od zdobytych umiejętności egzaminowanego, strona umowy (przyjmujący zamówienie) nie może, bowiem odpowiadać. Samo dzieło musi posiadać charakterystyczne, wynikające z umowy cechy, umożliwiające zbadanie, czy zostało wykonane prawidłowo i zgodnie z indywidualnymi wymaganiami bądź upodobaniami zamawiającego. Czynności rutynowe i powtarzające się jak np. przeprowadzenie egzaminów nie są przejawem indywidualnego ujęcia tematu (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2017 r., II UK 747/15, Lex 2271457, z dnia 18 kwietnia 2012 r., II UK 187/11, Lex Nr 1169838, z dnia 10 maja 2016 r. II UK 217/15, Legalis Nr 1472900, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2014 r. I UZP 1/14, Lex Nr 1496335, wyroki Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 31 lipca 2013 r. III AUa 120/13 i Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 25 października 2013 r., sygn. III AUa 770/13, z dnia 26 stycznia 2006 r. III AUa 1700/05).

Skarżący podnosił w apelacji, że wolą stron zawieranych umów było wykonanie i odbiór dzieła. Art. 353¹ k.c. stanowi, że strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Zauważyć należy, że dla oceny czy strony zawarły określoną umowę badaniu podlega nie tylko ich wola, ale również cechy konkretnej umowy. Decydujące znaczenie mają cechy zawartej umowy, a nie jej nazwa. Wola stron realizuje się przede wszystkim w faktycznych elementach umowy, w treści zobowiązania stron,

a nie w nazwie umowy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 22 października 2014 r., III AUa 650/14, LEX nr 1540911). Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku

z dnia 7 października 2010 r., w sprawie IV CSK 149/10, zasada swobody umów, o jakiej traktuje art. 353¹ k.c., nie oznacza nieograniczonej dowolności w kształtowaniu stosunku prawnego. Nakazuje dochowanie zgodności treści i celu z jego naturą, ustawą i zasadami współżycia społecznego. W wyroku z dnia 21 grudnia 2010 r., sygn. III CSK 47/10 Sąd Najwyższy wypowiedział się, że w rozumieniu art. 65 § 2 k.c. cel umowy jest wyznaczany przez funkcję, jaką strony wyznaczają danej czynności w ramach łączących je stosunków prawnych. Jest to cel zindywidualizowany, dotyczący konkretnej umowy i znany obu stronom. Wpływa on na kształt praw i obowiązków pośrednio, jako jeden z czynników, które powinny być brane pod uwagę przy dokonywaniu wykładni. Cel nie musi być wyartykułowany w treści umowy, a może być ustalany na podstawie okoliczności towarzyszących dokonaniu czynności prawnej. Cel umowy można określić, jako intencję stron, co do osiągnięcia pewnego stanu rzeczy.

W niniejszej sprawie wolą stron umowy było świadczenie usług, a nie wykonanie dzieła, gdyż to nie wynik, lecz określone działania były istotne dla realizacji umowy. Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił, że okoliczności sprawy i cel umów zawieranych przez zainteresowanych ze skarżącym jako płatnikiem składek wskazywały, że zawarte umowy noszą cechy umów o świadczenie usług, do których odpowiednio stosuje się przepisy o zleceniu. Wynika to z charakteru czynności i sposobu ich wykonywania przez zainteresowanych na rzecz wnioskodawcy. Egzamin przeprowadzany w oparciu o stały schemat oraz wypełnienie dokumentacji, mające jak podniesiono powyżej, charakter wtórny, służący wyłącznie udokumentowaniu przebiegu i wyniku egzaminu, nie może być więc uznany za rezultat, o którym mowa w art. 627 k.c.

W świetle powyższych rozważań podzielić należy stanowisko Sądu Okręgowego, że przedmiotowe umowy zawarte między wnioskodawcą i zainteresowanymi były umowami o świadczenie usług. Zainteresowani podlegają, więc obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z mocy art. 6 ust.1 pkt. 4, art. 12 ust. 1 i 13 cyt. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W ocenie Sądu Apelacyjnego zaskarżony wyrok odpowiada prawu, a apelacja wnioskodawcy jako całkowicie bezzasadna podlega oddaleniu.

Zauważyć należy, iż kosztami postępowania w zaskarżonym wyroku, jako przegrywający sprawę, został obciążony wnioskodawca Ośrodek Szkolenia Zawodowego w R. a nie zainteresowani. Podnoszony w apelacji zarzut niedopuszczalnego obciążenia przez Sąd Okręgowy kosztami postępowania F. G. i B. K. z uwagi na wykonywanie przez nich pracy na podstawie umowy o dzieło należy uznać za bezzasadny, bowiem wskazane osoby nie są stroną niniejszego postępowania.

Mając na względzie powyższe rozważania Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w pkt I sentencji wyroku.

Orzeczenie o kosztach uzasadnia treść art. 98 § 1, § 3 i § 4 k.p.c. w związku z art. 391 §1 k.p.c. oraz § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz.1804, ze zm.).